

DINKO TUČAKOVIĆ

DOKTOR REJIDAVOLI

Beogradska misterija

Beograd

2012

DERETA

POGLAVLJE I
BILO JEDNOM U HOLIVUDU

Uuuuh...

Još jedno teško buđenje uz kašalj. Uzimajući cigaretu nagonskim pokretom, dok je sve oko njega i dalje bilo u izmaglici, pokušavao je da se seti... da dozna... koliko je sati... ili bar manje ambiciozno, koji je dan. Kada se sat konačno pojavio u fokusu njegovog pogleda, kazaljke su pokazivale dvanaest časova. Podne ili ponoć? Dan ili noć? Za trenutak mu je bilo potpuno svejedno. Još uvek nije imao odgovor na, ono drugo, važnije pitanje...

Ko si ti Nikolase Rej? Ili preciznije... koji kurac si ti Nikolase Rej?

Ako su pocepane novine pokraj kreveta bile jučerašnje, onda je sasvim izvesno danas subota 23. april 1931. Ili je bila juče. Ili su to sutrašnje novine, a sutra je danas... ne budi sitničav. Hajde za početak da utvrdimo koliko je sati.

Razmakao je debele i prljave zavese na prozoru. Nije bilo ni podne ni ponoć. Ponajpre jutro. Rano jutro. U Los Andelesu se prepoznaje po jedinstvenoj igri svetla i dugim senkama. Kao dete mnogo je puta pokušao da skoči na glavu sopsvene senke, u Gejlsvilu, Viskonsin.

Otvorio je prozor koji je zaškripao. Uz taj zvuk u sobu, u kojoj su osim kreveta bili još orman, umivaonik i

stolica, nagnuli su zvukovi tramvaja, dreka prodavaca novina i cvrkut ptica koje su nekako zalutale u gradsku vrevu. Svetlost je otkrila i parče hartije pored prazne paklice cigareta na kojoj je pisalo da danas mora da se iseli ako ne plati još 35 dolara. Tek kada je pljunuo u tom pravcu i primetio krv, osetio je da cigareta stoji na mestu gde mu je bila pocepana usna. Šta si to radio momče?

Sećanje je počelo da navire u talasima. Svađa sa Džejn, ili kako se već zvala, svađa sa nekim asistentom produkcije u *Univerzalu*, svađa i tuča sa upravnikom bioskopa koji ga je izbacio deset minuta pre kraja projekcije na koju je uspeo da se uvuče na stražnja vrata. *Mali Cezar*, dođavola, šta se desilo na kraju?

Dan kao i drugi. Dođeš u LA na letovanje a završiš na uslovnoj slobodi. Grad anđela nije bio mesto za slabiće. Jedino ga, kao i obično, nije izneverio Džo. Ili beše Ted? Gazda i barmen, svetac zaštitnik pijanaca.

Jasno, kao u bioskopu, na prljavom belom zidu video je slike prošle noći.

Bar *El Maroko* znao je i za bolje dane. Ipak, bila je to njegova sigurna luka i mesto na kojem je uvek mogao da dobije besplatno piće... ili dva... Prolazi pored Rite, šesnaestogodišnjakinje koja stepovanjem zarađuje za parče hleba između audicija za mjuzikle u kojima najčešće dobija mesto u poslednjem redu, plesačica u tesnom kostimu i suludim šeširima na glavi. Zli jezici kažu da audicije počinju i završavaju na kauču producenata. Ili to čuje od njenih drugarica koje čitaju oglase u *Verajetiju*. Klub gubitnika kompletiraju noćne dame koje na dnevnom svetlu izgledaju kao aveti, kockari

bez sreće koji se teše da je baš danas njihov poslednji loš dan, i oni retki, sa sjajem u očima, koji traže krčag sa zlatom u gradu u kojem duga postoji samo u crno-belim filmovima.

Uuuuh... prokleti kašalj je učinio da se prekine film proteklog dana. Tu je negde bila i flaša, ali kada ju je pronašao ispod jastuka iz nje su ga prezrivo gledale tri poslednje kapi.

Smejao se prokleti marijači trio iz prazne boce najjeftinije tekile. I poslednja cigareta je dogorevala. Uz ogroman napor skoncentrisao se ponovo na belinu prljavog zida, i film se nastavio. Iz početka, gotovo ubrzan kao oni nemi, dok se polako nije usporio... a onda su se pojavili glasovi kroz muziku raštimovanog pijanina... buka... i pomalo besa...

Gazda i barmen, pomalo neočekivano, crnac srednjih godina čije lice nosi tragove borbe za rasnu emancipaciju, uveliko zaslužuje diplomu psihologa. I ne pitajući, spušta pred Reja kriglu piva. Ovaj lakomo pije i obraća se barmenu koji odsutno zuri u sportski žurnal, kao da izbegava da gleda u neveselu bratiju pred sobom.

„Tedi, burbon...!“

Barmen mu pruža piće i, pre nego što ga spusti na šank, Rej ga uzima i iskapi oprobanim pokretom ruke, poput dobro obučenog atleta. Boksera, ili šta već.

„I još jedno, odakle je i ovo stiglo!“

Na drugom delu šanka, stariji gospodin aristokratskog profila kojeg krasi orlovski nos, posmatra Reja gotovo sa zavišću, i lagano pijucka pivo. I ispred njega se nalazi, šta drugo nego prokleti *Verajeti*, ali on ne čita.

Kao i ostalima, magazin je tu tek kao izgovor ili rekvizita za loše glumce koji ne znaju šta će sa rukama. Pogled mu luta po prostoriji. Međutim, mladić u izgužvanom odelu, neodredive boje, negde između bele i oker kakvu bi u crno-belim filmovima koristili kao sivu nijansu, magnetski mu privlači pažnju. I nekako mu se baš dopade duboki zvonki alt, koji će sazreti u bariton.

„Tedi, neka sledeći bude dupli...!“

Debitant u svetu filma i protuva, odjednom zastane, zamisli se, a zatim počne da zapisuje nešto u malu beležnicu sa kojom se do tada poigravao.

„Ja sam Džo, gospodine Rej, sećate se...?“

„Da, svakako, Tedi. Oprosti Džo. I još jedno pivo da isperem grlo!“

Barmen donosi oba pića, Rej brzo ispije burbon kao i pre, dok pivo ostaje na šanku nekoliko treptaja oka duže, a onda i ono nestaje.

„Tedi...“

Šeretski pogleda barmena.

„Prešao sam te, Džo! Šta ti misliš o filmovima? Film... ima nešto duhovno u sebi, ali je, isto tako, užasno svetovan. Arhitektura, muzika, one su tako čiste. Univerzalne, spiritualne... Filmovi su poput one mlade dame, one tamo lepe mlade dame koja izgleda kao Bogorodica, a provela je noć prevrćući se na kauču nekog producenta samo da bi izgovorila jednu repliku u nekom glupom filmu.“

Dobri Džo pristaje na ovu šaradu, i biće Tedi za svog redovnog mladog gosta. Skreće mu pažnju na džentlmena na dnu masivnog drvenog šanka.

„Onaj tamo gospodin... kažu da je režiser. I to veliki...“

Pored kreveta, po savetu iz *Verajetija*, uvek je držao blok. Jedne noći je i uspeo da je zapiše, nastavio da spava i sanja snove od milion dolara. A kada se probudio, našao je grafitnu mrlju koja je govorila i podsmevala se „Mladić nalazi devojkū!“. Ali... ako sine ideja... sad mu se činilo da je sasvim blizu. Ipak, pre je to bila želja za gutljajem ambrozije zvane burbon.

„Još jedan burbon, Džo... i pivo, naravno...!“

Barmen pogleda starijeg gospodina, koji se pretvarao da čita. Donosi pića Reju, dok on piskara po svojoj beležnici. I insistira...

„Onaj gospodin je režirao neke poznate filmove, tako kažu, ali ja ne verujem. Zašto bi jedan takav čovek došao u moj bar?“

Nestrpljivo uzima burbon iz barmenove ruke.

„... da, duhovnost. Nikad nisam mnogo išao u bioskop, Džo. Sećam se prvog filma koji sam pogledao, bio je to film *Rađanje jedne nacije*. Imao sam samo devet godina. Sećam se i imena bioskopa... bioskop *Kazino*, u glavnoj ulici u La Krosu, u Viskonsinu. Sestra Rut me je povelā sa sobom. Bilo je veličanstveno. Mada sam tada bio samo klinac...“

Popivši burbon, Rej sada naiskap ispija pivo, kao da je presušio.

„Pili smo domaće pivo koje su pravili od nekog sranja. Sećam se kad sam prvi put napio Saru Vilšir, bila je osam godina starija, poljubila me je u usta i stavila svoju ruku u moje pantalone. Ali taj film, bilo je to nešto mnogo, mnogo snažnije.“

Džo je znao da šansa leži u pauzi.

„Gospodine Rej, redovan ste gost, ali vaš račun je sad dvadesetosam dolara, ne računajući današnji dan...!“

„Duhovnost, ali i profanost!“

„Naravno Tedi, sad ću ti dati pet, a ostatak ti donosim večeras, kad me plate. Popij i ti piće i donesi mi još jednu turu...!“

Osetivši intenzivan pogled, kao ubod strelice, konačno obrati pažnju na starijeg gopodina koji se odeven kao engleski aristokrata spreman za lov na lisice, definitivno izdvajao od gomile. Nije odmagao ni sunčev zrak koji se probijao kroz debele i prljave venecijanere.

„... i piće za gospodina...“

„Grifita...!“

... insistirao je Džo, pokušavajući da kreira još jednu barsku legendu. Iskusni veteran i mladi početnik. Koliko kombinacija. Kakav odličan početak filma, ili nečeg drugog.

„Pivo za tog Gospodina, Tedi, i neka bude trideset-pet!“

Ovoga puta će izgleda da plati.

„Džo. Džo, gospodine Rej...“

Džo, dragi moj Džo...

„Opet sam te prešao, Džo!“

Rej zgrabi čašu burbona iz barmenove ruke.

„U vaše zdravlje, gospodine!“

Nekada barmen neočekivano postaje sufler u vodvilju života.

„G-R-I-F-I-T!“

„Dragi moj gospodine. I da poživi film, jer to je vaša igra, zar ne?“